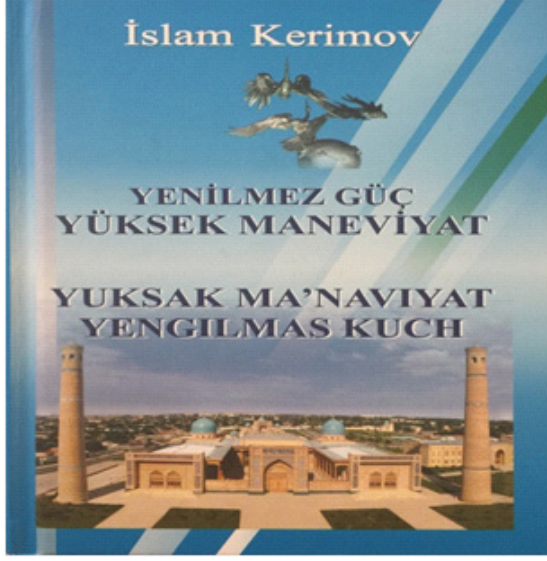

KİTAP TANITIMI
BOOK INTRODUCTION

**MERHUM ÖZBEKİSTAN DEVLET BAŞKANI İSLAM KERİMOV'UN
KALEMİNDEN “YENİLMEZ GÜÇ YÜKSEK MANEVİYAT” ADLI ESER**

*The Book Named “Yenilmez Güç Yüksek Maneviyat”, Written by İslam Kerimov,
The Former President of Uzbekistan*

Tuğçe DAŞÖZ*

Eski Özbek Devlet Başkanı İslam KERİMOV'un , “Yuksak Ma'naviyat Yengilmas Kuch- Yenilmez Güç Yüksek Maneviyat” adıyla kaleme aldığı eser, Özbek halkının yeni bir hayat ve yeni bir toplum temeli attığı karanlık ve tehlikeli dönemde, maneviyatın insan yaşamında ne derece etki ve öneme sahip olduğu, bunun yanı sıra maneviyata karşı yönlendirilen saldırıların tehlikesi üzerine fikir yürütme, böyle tehlikelere karşı insanları uyarma, milletin ve medyanın dikkatini bu konulara çekme, gelecek nesli maneviyatı sağlam ve kâmil insanlar olarak eğitmekle ilgili görevleri belirtmeye yönelik hayati ihtiyaç sonucunda ortaya çıkmıştır.

Kitap, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi'nin (TİKA) desteğiyle, Özbekistan'ın Ankara Büyükelçiliği tarafından Öncü Basımevi'ne 2009 yılında bastırılmıştır¹. Kitabın editörleri Prof. Dr. Fatma AÇIK, Dr. Hüseyin YILDIRIM ve Filiz DEMİRCİ; yayın danışmanları Doç. Dr. Cumali ŞABANOV, Dr. İhsan ÇOMAK, Dr. Bekir DEMİR ve Tercümanı Dr. Abdumurad TİLAVOV'dur.

Eser, Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesiyle birlikte yazılmıştır. Türkiye Türkçesi ile kaleme alınan kısım, Özbek Türkçesi ile yazılan kısmın tercümesidir. İçerik değerlendirilmesi, Türkiye Türkçesi ile yazılan kısım temel alınarak yapılmıştır. Kitabın Türkiye Türkçesi ile yazılan kısmı dört bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin başlıkları şu şekildedir: 1. Maneviyat İnsanın Yetişme ve Güç Kaynağıdır, 2. Bağımsızlık-Manevi Yenilenme ve Kalkınma, 3. Maneviyata Tehdit- Benliğimiz ve Geleceğimize Tehdittir, 4. Vatanımız Kalkınmasının Sağlam Temeli. Dört bölüm de alt başlıklarla ele alınmıştır. Ayrıca bu bölümlere ek olarak ön söz ve son söz de bulunmaktadır. Kitabın ilk kısmı Türkiye Türkçesiyle yazılan bölümdür ve 205 sayfadır. Özbek Türkçesiyle yazılmış olan kısım ise 207. sayfadan başlamaktadır. Kitap, toplam 379 sayfadır. Türkiye Türkçesi ile yazılan kısımda, Özbekistan'da bulunan bazı müze, anıt, heykel v.b. yerlerin fotoğraflarına yer verilerek anlatım görsellerle zenginleştirilmiştir.

Kitabın yazarı İslam Kerimov, makine mühendisliği ve iktisat bölümlerinde öğrenim görmüştür. Devlet yönetiminde çeşitli görevler alan Kerimov, 1990 yılında SSCB'ye bağlı Özbekistan'ın cumhurbaşkanı olmuştur. 1991 yılında Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra bağımsızlığını ilan eden Özbekistan'da yapılan seçimlerde devlet başkanı seçilmiştir. 2016 yılında ise vefat etmiştir.

Kerimov kitabında, Özbek halkının yüzlerce yıllık tarihî geçmişinde, esaretlerden dolayı dilinin, dininin ve maneviyatının tehlikeler atlattığını belirterek halkının bunlardan ders alması ve bu tehlikelere karşı daima uyanık olması gerektiğini ifade etmektedir. Bağımsızlıklarını kazanmadan önce kendilerine dayatılan diktatörlük sisteminde, millî maneviyatlarının gelişmesine izin verilmediğini, bunun tam aksine, Özbek halkının yaşam tarzının tam tersi olan komünist ülküsünü zorbalıkla kabul ettirmeye çalışıldığını vurgulamaktadır.

Özbek halkının, asırlar boyunca yaşadığı sıkıntılara, baskılara rağmen benliklerini korumayı başardığını belirten Kerimov, bunun yanı sıra manevi hayat ölçülerini de sürdürdüklerini ifade etmektedir.

Orta Asya koşullarında topluluk halinde yaşama duygusunun insanları birbirine yaklaştırarak, dayanışma içerisinde hayat sürmek için ortam sağladığını vurgulayan Kerimov, bir geleneğe dönüşen bu duygunun insanın insanla, komşunun komşuyla, akrabanın akrabayla, ailenin aileyle, en önemlisi de bireyin toplumla uyum halinde yaşamasını, öksüz, dul, çaresiz ve engellilere, misafirlere özen göstermesini, karşılıksız yardımda bulunmasını sağladığını ve bu özelliğin de manevi âleme işlediğini belirtmektedir.

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, tugcedasoz@gmail.com

1 Kerimov, İslam, Yenilmez Güç Yüksek Maneviyat, Çeviren: Dr. Abdumurad TİLAVOV, Ankara: Öncü Basımevi, 2009, 379 s.

Kerimov, dünya üzerinde, zorba ve saldırgan güçlerin herhangi bir halkı ya da ülkeyi kendilerine itaat ettirmek, zenginliklerini ele geçirmek istediğinde, öncelikle o halkı ya da ülkeyi silahsızlandırdığına dikkat çekmektedir. Bu silahsızlandırmayı da, o halka ya da ülkeye ait en büyük zenginlik olan milli ve manevi değerlerden ayırmak olarak tanımlamaktadır. Bu zorba ve saldırgan güçlerin özellikle gençlerin kalbine ve beynine yöneldiğini ifade eden Kerimov, bu tehlikelerle zamanında, katı ve tutarlı bir mücadele verilmez ise gençlerin bu girdaba çekileceğini, ana-baba, aile, millet ve vatana karşı borç ve sorumluluk taşımayan, sadece günü yaşayan bencil bireylere dönüşebileceğini belirtmektedir.

Maneviyatı koruyabilmek için neler yapılması ve onu tehdit eden saldırılara karşı nasıl durulması gerektiği ile ilgili fikirlerine de yer veren yazar, Özbekistan'da yaşayan her insanın millî kimlik, tarih, zengin kültürü, atalarının mirası hakkında bilgi sahibi olması ve bunları özümsemesi gerektiğini, böylece elde ettiği insanî fazilete ve yüksek maneviyata sahip bir milletin kimseye tabii olmayacağını belirtmektedir.

“Yenilmez Güç Yüksek Maneviyat”, daha önce de belirtildiği gibi dört bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin ele aldığı konular, kısaca özetlenmiştir.

1. Bölüm, “Maneviyat- İnsanın Gelişme ve Güç Kaynağıdır”. Bu bölüm üç alt başlıkla ele alınmıştır. Maneviyatı anlama, maneviyatı şekillendiren temeller ve manevi ve maddi hayat uygunluğu ele alınan alt başlıklardır. Yazar, maneviyatı, insanı ruhen temizlemeye, kalben ise yetiştirmeye çağıran, bireyin iç dünyasını, iradesini güçlendiren, inancını bütünleştiren, vicdanını uyandıran emsalsiz bir güç olarak tanımlamaktadır. Bu kavramı şekillendiren ve etkileyen her ölçütün ise dikkatle analiz edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bir milletin maneviyatının; geçmişinden, kendine ait örf ve adetlerinden, hayati değerlerinden ayrı tutulamayacağını da ifade etmektedir. Manevi ve maddi hayat uygunluğunu ise uçmakta olan bir kuşun iki kanadına benzetmektedir. Kuşun kanatları maddi ve manevi hayata gönderim yapmaktadır. Ne zaman ki, maddi ve manevi hayat birbiriyle bir uyum sağlar ve bütün olursa, birey de devlet ve toplum hayatında o vakit ilerleme sağlayabilecektir.

2. Bölüm, “Bağımsızlık- Manevi Yenilenme ve Kalkınma” başlığıyla ele alınmıştır. Bu başlığın alt başlıkları ise şu şekildedir: Millî gaye ve manevi hayat, maneviyat ve toplumun yenilenmesi, reformlar ve onların manevi kıstası. Kerimov, atalarından, evlatlarına geçen, asırlar boyu süregelen, o ülkedeki her bireyin kalbine kök salan, onun manevi ihtiyacı ve yaşam şartlarına dönüşen arzu olarak millî gayeyi tanımlamaktadır. Özbek halkı olarak, en büyük millî gayelerinin bağımsızlığı daha da güçlendirip, aydın ve özgür bir hayat yaşamak olduğunu belirtmektedir. Kerimov, maneviyatın ve toplumun yenilenmesinde, hayatın bütün alanlarında, geniş kapsamlı olarak yapılan reformların meyvesini verdiğini belirtmektedir. Sovyet Birliği'nin dağılmasının ardından, Özbekistan'daki barış ve istikrarı sağlamak, kötü etkilerden halkı korumak amacıyla 24 Mart 1990'da Âli Meclis'in birinci toplantısında Cumhuriyet yönetimini yürürlüğe koyduklarını, böylece bağımsızlık için ilk adım atıldığını ifade etmektedir. Bunun yanı sıra eğitim, maddi teknik temeller, hazine, spor, tıp gibi alanlarda da iyileştirmelerin yapıldığını belirtmektedir.

3. Bölüm, “Maneviyata Karşı Tehdit, Benliğimize ve Geleceğimize Karşı Tehdittir.”. Bu bölüm, iki alt başlıkla ele alınmıştır. Küreselleşme ve manevi tehditler,

fikre karşı fikir, gayeye karşı gaye ele alınan alt başlıklardır. Yazar, küreselleşmeyi hayat hızının benzersiz bir şekilde artması olarak tanımlamaktadır. Küreselleşme ile birlikte millî ya da bölgesel problemlerin dünya çapındaki problemlere dönüştüğünü ifade etmektedir. Kerimov, küreselleşme kavramının, nükleer silahlardan daha büyük bir güce sahip olduğunu ifade etmektedir. İlk başta küçük bir bilginin, küreselleşme sürecinden güç alarak gözle görülemeyen fakat sonrasında zararının telafisinin mümkün olmayacağı hasarlara dönüşebileceğini vurgulamaktadır. Kerimov, gençlerin vatanlarına karşı sevgi besleyerek, zengin tarihlerine, atalarına, kutsal dinlerine sadık bir ruhla yetiştirilebilmek için onların kalbindeki ve şuurundaki ülküyü güçlendirmek gerektiğini, böylece kendilerine tamamen yabancı gayelerin gençler üzerinde herhangi etki yaratmayacağını da sözlerine eklemektedir. Ayrıca bencillik, ilgisizlik, adam kayırmacılık, yerel milliyetçilik, kibirlilik gibi manevi hastalıklardan da Özbek toplumunun arındırılması gerektiğini belirtmektedir. Halk ve ülke olarak tek vücut yaşadığında, Özbek halkını, kimsenin hiçbir zaman yenemeyeceğini de belirtmektedir.

4. Bölüm, "Vatanımız Kalkınmasının Sağlam Temeli" başlığıyla ele alınmıştır. Bu başlığın alt başlıkları ise şu şekildedir: İnsan kalbine giden yol ve en büyük cesaret. Maneviyat kavramıyla ilgili teorik olarak ortaya atılan fikirlerin toplum şuuruna yerleşebilmesi için çaba harcanması gerektiğini belirten Kerimov, bunun her açıdan sağlam düşünülmüş bir sistem halinde organize edilmediğinde bir sonuç veremeyeceğini ifade etmektedir. Bu nedenle, eğitim sisteminden başlayarak medya, televizyon, internet, tiyatro, sinema, edebiyat, müzik, resim ve heykel sanatının yani insanın kalbi ve düşüncesine etki eden tüm alanlardaki faaliyetlerin, halkın gereksinim ve talepleri doğrultusunda güçlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. En büyük cesaret başlığıyla ele alınan kısımda ise yazar, yeryüzündeki bütün bengi abidelerini, insanlık tarihini değiştiren tüm keşifleri, seçkin sanat ve edebiyat eserlerini, kahramanlık örneklerini, insan aklının, düşüncesinin, yeteneğinin ve manevi cesaretinin meyvesi olarak görmektedir. Özbek halkı tarafından, 31 Ağustos 1991 tarihinde elde edilen milli bağımsızlığı ise en büyük manevi cesaret olarak nitelendirilmektedir.

Sonuç olarak, Özbek Eski Devlet Başkanı İslam Kerimov'un kaleme aldığı eser, manevi zenginliği yükseltmeden, istenilen hedeflere ulaşılamayacağını vurgulamaktadır. Kitap, Özbekistan'ın tarihine sadakatle bakıp, bağımsızlığa değer vererek geleceğine doğru ilerleyeceğini, Özbek halkının zekâsı, sabrı, imanı, iradesi ve yüksek manevi ruhunun düzenlilik içinde yaşayacağına olan inancını belirterek sonlandırılmıştır. Bu kitap, Özbekistan'ın yeni bir hayat ve toplum kurma mücadelesine ilgi duyan okuyucular, araştırmacılar için tavsiye edilebilecek nitelikte değerli bir eserdir.